

DYSKUSJE I DEBATY

Dyskusja

Dyskusja jest metodą nauczania polegającą na wymianie zdań między uczestnikami, niezależnie od tego, czy wypowiedziane kwestie stanowią ich własne poglądy, czy też odwołują się do opinii innych osób. Dyskusja będzie rzeczywista tylko wtedy, gdy omawiana kwestia będzie wystarczająco kontrowersyjna i wzbudzająca zainteresowanie.

Warunkiem dobrej dyskusji jest przede wszystkim trafne sformułowanie tematu: nie może być zbyt trudny, nie może odwoływać się do nowych wiadomości, nie może zawierać niezrozumiałych pojęć i określeń. Temat nie może być też zbyt łatwy, gdyż daje się szybko i jednoznacznie rozstrzygnąć. Wszyscy uczestnicy dyskusji muszą się do niej przygotować – można to zrobić podczas lekcji lub polecić uczniom zebranie potrzebnych informacji i sformułowanie argumentów w domu. Każda dyskusja musi się zakończyć podsumowaniem, stanowiącym krótkie omówienie rezultatów i sposobu jej prowadzenia.

W podsumowaniu i ogólnej ocenie każdej dyskusji można wykorzystać następujące pytania: *Co należy ulepszyć w kolejnej debacie? Jakie argumenty były najbardziej przekonujące? Czy ktoś został przekonany i zmienił swoje zdanie? Jakie nowe ciekawe poglądy usłyszałeś po raz pierwszy?*

Dyskusja jako metoda pojawiać się będzie podczas każdej fazy realizacji gimnazjalnych projektów edukacyjnych. Ułatwia podejmowanie wspólnych decyzji, kiedy członkowie zespołu wyznają różne poglądy, pozwala też na wybranie najlepszych rozwiązań problemów.

Debata „za” i „przeciw”

Ten rodzaj debaty stosujemy wtedy, gdy chcemy, aby uczniowie spojrzeli na ten sam problem z dwóch różnych punktów widzenia, wspólnie go przeanalizowali, a następnie podjęli decyzję. Taka forma dyskusji rozwija umiejętność logicznego myślenia i argumentowania, rozwiązywania problemów, poszukiwania i porządkowania informacji (umiejętność tę zdobywają uczniowie podczas przygotowywania się do dyskusji), weryfikowania własnych - często powierzchownych - poglądów.

Nauczyciel wybiera temat i określa zasady debaty, pomaga uczniom merytorycznie przygotować się do niej, dzieli uczestników na dwie dyskutujące ze sobą strony: zwolenników i przeciwników tezy. W trakcie dyskusji słucha uważnie wypowiedzi uczniów, nie komentując ich. Debatujące strony przedstawiają własne argumenty. O tym, czyje argumenty okazały się bardziej przekonujące decydują obserwatorzy (na podstawie karty obserwacji) lub słuchacze (metodą głosowania).

Debata „za” i „przeciw” powinna być kierowana przez moderatorów. Do ich zadań należy czuwanie nad przebiegiem debaty, otwieranie dyskusji, przydzielanie i odbieranie głosu w razie przekroczenia limitu czasu, czuwanie nad kulturą dyskusji.

Debata oksfordzka

Jest odmianą debaty „za” i „przeciw”. Biorą w niej udział dwa kilkuosobowe zespoły, które prezentują przeciwstawne poglądy na dyskutowane zagadnienie. Uczestnicy zabierają głos na przemian, debatę rozpoczyna przedstawiciel zespołu broniącego tezy. W czasie trwania dyskusji głos mogą zabierać także słuchacze.

Przed rozpoczęciem debaty trzeba ustalić maksymalny czas wypowiedzi oraz wybrać marszałka, który będzie pilnował przestrzegania zasad.

Najważniejszym momentem dyskusji jest głosowanie – słuchacze decydują, która teza została uzasadniona w bardziej przekonujący sposób

Dyskusja panelowa

Temat w dyskusji panelowej jest publicznie dyskutowany przez wyznaczoną grupę, czyli „panel”, którą kieruje osoba zwana moderatorem. Grupa wcześniej przygotowuje się do dyskusji i ustala dokładnie, co ma być powiedziane.

Pożądane jest, aby paneliści prezentowali odmienne poglądy. Prowadzący dyskusję moderator na ogół wie, co panelista ma do powiedzenia i kieruje wypowiedziami trochę jak dyrygent orkiestrą. Po wypowiedziach jest czas na wypowiedzi słuchaczy. Mogą oni zadawać pytania panelistom i komentować ich poglądy, a także prezentować swój punkt widzenia.

Moderator udziela głosu publiczności i panelistom. Potem podsumowuje krótko, co zostało powiedziane, dodając swój komentarz. Dobrze przeprowadzona dyskusja panelowa nigdy nie kończy się jednoznaczną oceną, lecz daje każdemu z uczestników poczucie wagi jego własnej opinii.

Dyskusja plenarna

Jest to swobodna dyskusja w grupie liczącej od kilkunastu do kilkudziesięciu osób. Taka forma wypowiedzi pozwala na zaprezentowanie wiedzy, doświadczeń, pomysłów wszystkich zainteresowanych.

Prowadzący musi być dobrze przygotowany – otwiera dyskusję, przedstawia jej plan, zachęca do zabierania głosu, czuwa nad czasem wypowiedzi, przypomina o kulturze dyskusyjnej, wyznacza kolejne etapy dyskusji, podsumowując to, co zostało dotychczas powiedziane. Dyskusja plenarna nie powinna trwać dłużej niż 45 minut.

Dyskusja nieformalna

W dyskusji nieformalnej biorą udział wszyscy - na równych prawach. Rola prowadzącego jest ograniczona: inicjuje tylko dyskusję, a następnie trzyma się z boku, pozwalając uczestnikom na swobodną wymianę poglądów (muszą oni jedynie respektować limity czasowe).

Prowadzący powinien być dobrym obserwatorem, aby dobrze rozumieć, co się dzieje w grupie podczas dyskusji, i żeby uczestnicy mogli nauczyć się czegoś w jej trakcie.

Dyskusja nieformalna wykorzystywana jest do dzielenia się informacjami, prezentacji nowych stylów myślenia, poglądów.

Gimnazjalny projekt edukacyjny

Akwarium

Podczas tej formy dyskusji jej uczestnicy (kilka osób) siedzą w kręgu, prowadząc rozmowę na wybrany temat. Pozostałe osoby siedzą wokół nich i są obserwatorami. Do nich należy analizowanie przebiegu dyskusji pod kątem doboru i skuteczności argumentacji, respektowania zasad regulaminowych, zachowań oraz ogólnego przebiegu dyskusji.

Celem takiej dyskusji jest przede wszystkim wzajemne uczenie się i doskonalenie umiejętności argumentowania.

Dyskusja sokratejska

To intelektualna rozmowa koncentrująca się na wybranym tekście (może to być esej, raport, wiersz, film wideo, obraz, artykuł prasowy itp.). Uczestnicy po zapoznaniu się z konkretnym materiałem źródłowym, podejmują dyskusję skoncentrowaną na dochodzeniu do prawdy. To, co jest niejasne ma się wyjaśnić, a to, co nie ma przyczyn – znaleźć swoje uzasadnienie.

Dyskusja z zaproszonym gościem

Pierwsza część spotkania należy do zaproszonej osoby, a w drugiej uczestnicy zadają pytania i komentują to, co wcześniej usłyszeli.

Źródło: Żmijewska-Kwirąg S. *Żywa lekcja samorządności*, Ceo, Warszawa 2008